

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยได้ศึกษาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนกลุ่มเกษตรกร และเพื่อวิจัยและพัฒนาศักยภาพภาคการเกษตรของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ อย่างสร้างสรรค์ เพื่อการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะได้ดังนี้

6.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยสามารถพัฒนาศักยภาพของชุมชนเกษตรกรผู้การต่อยอดสินค้าเกษตร ในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัย 2 ประเด็นคือ “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice : GAP)” และ “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS)” สรุปการเพิ่มศักยภาพได้ดังตารางที่ 6.1 ดังนี้

ตารางที่ 6.1 การผลการประเมินการเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในประเด็นการต่อยอดสู่ระบบอาหารปลอดภัย

ประเด็น	การเปลี่ยนแปลง (%)
(1) ประเด็นการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP)	2.38
(2) ประเด็นการจัดทำระบบควบคุมภายใน (ICS)	3.29
เฉลี่ยรวม	2.84

ที่มา: จากการวิจัย

จากตารางที่ 6.1 แสดงให้เห็นว่า การวิจัยสามารถเพิ่มศักยภาพของเกษตรกรในด้านการต่อยอดสินค้าเกษตรสู่ระบบอาหารปลอดภัยได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 2.84 โดยเป็นการเพิ่มศักยภาพในด้านการจัดการทำระบบควบคุมภายใน (ICS) เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.29 ส่วนการเพิ่มศักยภาพในด้านการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(GAP) เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.38 ทั้งยังมีแนวทางในการเพิ่มศักยภาพทั้ง 2 ประเด็นดังนี้

ผลการวิจัยกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ให้ยกระดับศักยภาพสู่ระบบอาหารปลอดภัยในด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี(GAP)” เกษตรกรมีการยกระดับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี มีแนวทางดังนี้

1) เหตุผลที่เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ คือ เกษตรกรมีความตั้งใจและสามารถปฏิบัติได้ เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ และสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาที่ดี และสามารถจัดฟาร์มให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 100.00

2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การได้รับพิษจากวัตถุอันตรายทางการเกษตร รับผิดชอบต่อสุขภาพ ทางปาก ทางผิวหนัง คิดเป็นร้อยละ 100.00

3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น อาหารปลอดภัยจากสารพิษ หมายถึง อาหารที่ไม่มีสารพิษหรือมีในระดับที่ปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 100.00

4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP คือมาตรฐานภาคเอกชนสำหรับการผลิตสินค้าเกษตรของกลุ่มผู้ค้าปลีกทั่วโลก คิดเป็นร้อยละ 95.24

5) หลังการพัฒนา เกษตรกรสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล เกษตรกรมีความมั่นใจที่จะพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 90.48

6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัตถุอันตรายทางการเกษตร ได้แก่ สารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช คิดเป็นร้อยละ 90.48

7) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น Global GAP ออกมาตรฐานครอบคลุมการผลิตสินค้าเกษตร โดยเกษตรกรต้องมีการพัฒนา 2 ด้านคือ การพัฒนาฟาร์ม และการพัฒนาบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 80.95

8) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น THAI GAP เป็นมาตรฐานทางการเกษตรที่มุ่งเน้นเรื่องข้าวอย่างเดียว ซึ่งดูแลโดยกรมการข้าว คิดเป็นร้อยละ 66.67

9) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น วัตถุชีวภาพ : จุลินทรีย์บางชนิด เช่น แบคทีเรีย ไวรัส ปาราสิต เชื้อรา มีประโยชน์ต่อพืช คิดเป็นร้อยละ 52.38

ผลการวิจัยกลุ่มเกษตรกรผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ให้ยกระดับศักยภาพสู่ระบบอาหารปลอดภัยในด้าน “การปฏิบัติตามการจัดทำระบบควบคุมภายใน(ICS)” เกษตรกรมีการยกระดับการจัดทำระบบควบคุมภายใน(ICS)ที่ดี มีแนวทางดังนี้

- 1) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่ม จะต้องได้รับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับระบบควบคุมภายในของการรับรองมาตรฐานการผลิตเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 2) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายใน(ICS)มีเงื่อนไขที่สำคัญข้อหนึ่งคือการจัดทำเอกสารและการควบคุมการบันทึก คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 3) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ระบบควบคุมภายใน (Internal Control System : ICS) เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล สอดคล้องตามหลักเกณฑ์เงื่อนไขของหน่วยรับรอง คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 4) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS เป็นระบบประกันคุณภาพที่ใช้บริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 5) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการตรวจสอบแปลงและกระบวนการรับรองภายใน มี 3 ระดับ คือ ไม่รับรอง รับรองแบบไม่มีเงื่อนไข และรับรองแบบมีเงื่อนไข คิดเป็นร้อยละ 100.00
- 6) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS ช่วยให้หน่วยงานที่ได้รับการรับรองสามารถให้การรับรองแก่เกษตรกรที่หลายราย คิดเป็นร้อยละ 96.00
- 7) เกษตรกรส่วนใหญ่มีความสามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล คิดเป็นร้อยละ 92.00 เพิ่มขึ้นจากเดิม เกษตรกรสามารถนำระบบการจัดการภายในไปใช้จัดการระบบฟาร์มของกลุ่ม เพื่อพัฒนานาศักยภาพของกลุ่มได้
- 8) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ICS จำเป็นจะต้องมีการประเมินศักยภาพด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 92.00
- 9) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายใน (ICS) ต้องดำเนินการอย่างครบถ้วน อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.00
- 10) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล คิดเป็นร้อยละ 80.00
- 11) เกษตรกรเข้าใจในประเด็น ผลการพิจารณาการรับรองของคณะกรรมการรับรองระบบควบคุมภายใน มี 2 ลักษณะคือ รับรอง และ ไม่รับรอง คิดเป็นร้อยละ 60.00
- 12) เกษตรกรส่วนใหญ่สามารถปรับปรุงระบบการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากลได้ ผ่านการอบรมเกษตรอินทรีย์และนำไปปฏิบัติ สามารถลดการใช้สารเคมี เน้นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และมีความปลอดภัยต่อผู้ผลิตและผู้บริโภค

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย ควรต่อยอดผลการวิจัยในด้านการพัฒนาศักยภาพด้าน “การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practice: GAP)” ในประเด็น

การปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี ที่ต้องมีการปฏิบัติเพื่อป้องกัน หรือลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการทำการเกษตร เพื่อให้ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพ ปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค และต้องพัฒนาศักยภาพการต่อยอดสินค้าเกษตร ไปจำหน่ายในร้านค้าปลีกในยุโรป จะต้องได้มาตรฐาน Global GAP เสียก่อน อีกทั้งต้องพัฒนาศักยภาพของกลุ่มเกษตรกรในการใช้มาตรฐาน ASEAN GAP เพื่อสนับสนุนการเชื่อมประสานมาตรฐานภายในกลุ่มอาเซียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ GAP ให้เกิดการต่อยอดสินค้าเกษตรสู่ระบบอาหารปลอดภัย

ส่วนประเด็นการพัฒนา “การจัดทำระบบควบคุมภายใน (Internal Control System: ICS)” นั้น กลุ่มเกษตรกรควรปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ระบบควบคุมภายในเป็นระบบที่ใช้สำหรับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยในการตรวจรับรองโดยหน่วยงานอิสระ
- 2) ตามมาตรฐานของระบบควบคุมภายใน สมาชิกของกลุ่มไม่จำเป็นต้องอ่านออกเขียนได้ แต่ต้องผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล
- 3) เกณฑ์การพิจารณาคุณสมบัติของกลุ่มเกษตรกร กรณีการผลิตพืชอินทรีย์ ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 5 ราย
- 4) การประเมินประสิทธิภาพของระบบควบคุมภายในต้องดำเนินการอย่างครบถ้วนอย่างน้อยปีละ 2-3 ครั้ง
- 5) แบบฟอร์มหรือแบบบันทึกต่างๆต้องจัดเก็บไว้อย่างน้อย 1 ปี
- 6) การตรวจสอบและกระบวนการรับรองภายในจะทำอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง
- 7) ขั้นตอนกระบวนการพัฒนาระบบควบคุมภายใน (ICS) การจัดทำระบบเอกสารระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้นของกลุ่มเกษตรกร ผู้ การทดลองใช้เอกสารคู่มือระบบควบคุมภายในของกลุ่ม ผู้ การประเมินระบบควบคุมภายใน ผู้ การตรวจประเมินเบื้องต้น

ซึ่งข้อดีของการจัดทำระบบควบคุมภายใน ช่วยให้เกษตรกรสามารถขายผลผลิตให้ได้ผลกำไรที่สูงกว่าท้องตลาดโดยทั่วไป สามารถแข่งขันในระบบตลาดได้มากขึ้น

6.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในระยะเวลาลัดไป ควรขยายงานในภาพของความเป็นล้านนา เนื่องจากบริบทชุมชนและบริบทของกลุ่มเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่มีความคล้ายคลึง

กับจังหวัดอื่น ๆ อีก 7 จังหวัด ได้แก่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน ซึ่งมีความเป็นล้านนาอย่างสูง และมีสินค้าเกษตรที่หลากหลายจะทำให้เกิดการขับเคลื่อนการวิจัยเพื่อพัฒนาและต่อยอดสินค้าเกษตรในชุมชนสู่ระบบอาหารปลอดภัยภายใต้ประชามเศรษฐกิจอาเซียนในภาพรวมของความเป็นเกษตรล้านนาได้เป็นอย่างดี

